

คุณค่าของชีวิตมนุษย์กับโทษ ประหารในสังคมไทยปัจจุบัน*

ภัทรพร ลีริกาญจน

ภาควิชาสังคมศาสตร์และการเมือง

ราชบัณฑิตยสถาน

บทคัดย่อ

นักสิทธิมนุษยชนและคนบางกลุ่มมักเข้าใจว่า การมีโทษประหารในสังคมเป็นการทำลายคุณค่าของชีวิตมนุษย์ แต่หากพิจารณาให้ถ่องแท้แล้ว การมีโทษประหารชีวิตกับการยอมรับคุณค่าของชีวิตมนุษย์อาจเป็นคนละเรื่องกันและไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์สอดคล้องตามแนวเดียวกัน กล่าวคือ การมีโทษประหารในสังคมมิได้บ่งถึงการปฏิเสธคุณค่าของชีวิตมนุษย์ และการล้มเลิกโทษประหารก็มิได้หมายถึงการเชิดชูคุณค่าของชีวิต นักจริยศาสตร์มองคุณค่าของชีวิตมนุษย์เป็น ๒ นัย คือ คุณค่าของชีวิตมนุษย์ที่อยู่ในตัวมนุษย์แต่ละคนกับคุณค่าของชีวิตมนุษย์ที่สังคมหรือผู้อื่นมอบให้ คุณค่าของชีวิตมนุษย์มิได้ถูกกำหนดหรือสิ้นสุดด้วยความตาย ดังนั้น การมีโทษประหารชีวิตในสังคมหรือไม่ จึงมิได้มีผลต่อการยกย่องหรือการเหยียดหยามคุณค่าของชีวิตมนุษย์

คำสำคัญ : คุณค่าของชีวิตมนุษย์, โทษประหาร

นับตั้งแต่กระแสความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนได้แผ่ขยายอย่างกว้างขวางในสังคมไทยปัจจุบัน ชาวไทยบางส่วนทั้งที่เป็นปัจเจกชนและองค์กร พร้อมทั้งแนวร่วมชาวต่างชาติ ก็ได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับคุณค่าและชีวิตความเป็นอยู่ในเชิงจริยธรรมของบุคคลต่อสังคมหลายประการ เช่น เรื่องการคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตในสังคมไทยว่าเป็นการทำลายคุณค่าของชีวิตมนุษย์และขัดต่อ

หลักสิทธิมนุษยชนหรือไม่ ผู้เขียนได้มีโอกาสไปร่วมประชุมทางวิชาการเรื่อง “คุณค่าและการประเมินคุณค่าเกี่ยวกับชีวิตและสังคม : โทษประหารชีวิต” ซึ่งจัดโดย คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาปรัชญาร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่โรงแรมลองบีช ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ในวันที่ ๖-๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่น่าสนใจก็คือ ผลการประชุมกลุ่มย่อยซึ่งมีอยู่ ๓

กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มรัฐศาสตร์กลุ่มนิติศาสตร์ และกลุ่มพุทธศาสนา ต่างก็สนับสนุนให้ประเทศไทยมีการลงโทษประหารชีวิตต่อไป แม้จะมีข้ออ้างเรื่องสิทธิมนุษยชนและคุณค่าของชีวิตมนุษย์ก็ตาม จากข้อถกเถียงอภิปรายในที่ประชุม ทำให้ผู้เขียนเข้าใจว่า ผู้เข้าร่วมประชุมมีทัศนะเรื่อง “คุณค่าของชีวิตมนุษย์” แตกต่างกัน และความแตกต่างนี้ ทำให้เกิดความสับสนในการประเมิน

* บรรยายในการประชุมสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ราชบัณฑิตยสถาน เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๗.

ที่เกี่ยวเนื่องกับเรื่องโทษประหารชีวิต และในที่สุดก็สรุปลงที่ความกลัวและความไม่แน่ใจในความอยู่รอดปลอดภัยของตนเองและสังคม หากโทษประหารชีวิตถูกเพิกถอนออกไปจากประเทศไทย

๑. คุณค่าของชีวิตมนุษย์คืออะไร

เมื่อกล่าวถึงชีวิตมนุษย์แล้ว ย่อมเชื่อได้ว่า คนทั่วไปต้องยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า แต่หากถามว่า “คุณค่าของชีวิตมนุษย์คืออะไร” คำตอบที่ได้อาจหลากหลายจนถึงขั้นสับสนว่า “คุณค่าของชีวิตมนุษย์” อยู่ในตนเองหรืออยู่

ภายนอก อยู่เป็นเอกเทศหรือขึ้นกับสิ่งอื่น ๆ มีอยู่จริงหรือเป็นมายาที่สมมุติขึ้นมาเอง นักปรัชญาและนักคิดทางศาสนาหลายคนพยายามตอบปัญหาดังกล่าว ดังอาจประมวลแนวคิดเรื่องดังกล่าวได้ดังต่อไปนี้

ก. คุณค่าของชีวิตมนุษย์อยู่ที่ตัวมนุษย์โดยเอกเทศ

การที่เรายกย่องว่าชีวิตมนุษย์มีความหมาย มีความสำคัญ และทำให้มนุษย์มีสถานภาพสมกับความเป็นมนุษย์ คือการให้คุณค่าต่อชีวิตของมนุษย์ นักปรัชญาบางคนพิจารณาคุณค่าของชีวิตมนุษย์จากตัวตนของ

มนุษย์เอง ไม่เกี่ยวข้องกับค่านิยมของสังคมหรือการวางเงื่อนไขจากสิ่งภายนอก เช่น เพลโต (Plato, ประมาณปี ๔๒๗-๓๔๗ ก่อน ค.ศ.) ได้แสดงไว้ในงานเขียนเรื่อง **อูตมรัฐ** (Republic) ว่าคุณค่าของชีวิตมนุษย์อยู่ที่จิตวิญญาณที่มีเหตุผลหรือมีปัญญาไม่ตกเป็นทาสของตัณหาและวัตถุ และคุณค่าดังกล่าวจะสร้างเสริมขึ้นได้จากการศึกษาเพลโตให้ความสำคัญต่อการตรวจสอบและขัดเกลาจิตวิญญาณมากกว่าการปรนเปรอทางร่างกาย เขากล่าวไว้ใน **อูตมรัฐ** ตอนหนึ่งว่า

ผู้ที่ไม่ถูกตรวจสอบเลยย่อมมีแต่เลวลง ในขณะที่ผู้ที่ถูกตรวจสอบและถูกลงโทษ จะมีธรรมชาติส่วนที่โหดร้ายสยบลง และได้รับการกล่อมเกลาให้สมกับเป็นมนุษย์ส่วนที่อ่อนโยนมากกว่าก็จะได้รับการปลดปล่อยและจิตวิญญาณทั้งสิ้นของเขาจะสมบูรณ์และรู้จักประมาณและปัญญา ซึ่งดีกว่าร่างกายที่แม้จะได้รับการปรนเปรอด้วยความงาม พละกำลัง และสุขภาพก็ตาม เนื่องจากจิตวิญญาณมีเกียรติสูงกว่าร่างกาย...

ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจจึงอุทิศพลังในชีวิตของตน เพื่อเป้าหมายอันประเสริฐมากขึ้นดังกล่าว โดยเบื้องแรก เขาย่อมยกย่องการศึกษาซึ่งจะประทับคุณสมบัติต่างๆ เหล่านี้ลงบนจิตวิญญาณของเขา และไม่คำนึงถึงสิ่งอื่นใดอีก^๑

ในทัศนะของเพลโต คุณค่าของชีวิตมนุษย์ไม่ได้อยู่ที่เกียรติยศที่ผู้อื่นมอบให้ ไม่ได้อยู่ที่ประโยชน์ที่เขาสร้างขึ้นให้ประจักษ์ แต่อยู่ที่คุณภาพในตัวตนในจิตวิญญาณของเขาที่ประเสริฐ เพราะมีเหตุผลและมีปัญญาแนบเนื้ออยู่

ทัศนะของเพลโตที่ยอมรับว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีเหตุผล (rational being) ได้ส่งทอดมายังอิมมานูเอล คานต์ (Immanuel Kant, ค.ศ. ๑๗๒๔ - ๑๘๐๔) ซึ่งถือว่า ความมีเหตุผลนี้เองที่ทำให้มนุษย์มีคุณค่ามากกว่าสิ่งอื่นและแตก

ต่างกับสิ่งอื่นในโลกธรรมชาติ คานต์อธิบายว่าสิ่งที่ไม่มีความมีเหตุผลในตนเองย่อมมีคุณค่าสัมพัทธ์คือ ดีหรือชั่ว ขึ้นกับสิ่งภายนอกเป็นผู้กำหนด มันจึงสมควรจะถูกเรียกว่า “สิ่ง” ในขณะที่สิ่งมีชีวิตที่มีเหตุผลสามารถกำหนดเป้าหมายให้

^๑ Plato, **Republic**, quoted in Ethel M. Albert, Theodore C. Denise, and Sheldon P. Peterfreund, **Great Traditions in Ethics** (New York : D. Van Nostrand Company, 1969), p.32.

ตนเองได้ ไม่ขึ้นกับธรรมชาติแวดล้อม จึงนับว่าเป็น “บุคคล” และไม่อาจถูกใช้ เป็นเครื่องมือ (means) ไปสู่สิ่งใด ด้วยเหตุนี้การเอาเปรียบเพื่อนมนุษย์ หรือการหลอกล่อมมนุษย์เป็นเครื่องมือ ไปสู่สิ่งที่เราปรารถนา จึงเป็นการผิด ศีลธรรมในทัศนะของคานต์ นอกจากนี้ คานต์ยังชี้ให้เห็นว่า เหตุผลที่อยู่ในโครงสร้างทางจิตของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ มีความสำนึกในหน้าที่และมีศักดิ์ศรี (เพราะมีกฎเกณฑ์ที่กำหนดการกระทำ ที่ถูกต้องสำหรับตนเองได้) ความเป็น ผู้มีเหตุผลของมนุษย์ทำให้มนุษย์เป็น สมาชิกของกลุ่มผู้มีเป้าหมายของตนเอง (ที่ไม่มีใครอื่นมากำหนดให้) และมี กฎเกณฑ์สากลที่ตัวของเขาเองจำต้อง ปฏิบัติตาม^๒ หมายความว่า เหตุผลที่ แนบเนื่องอยู่ในจิตมนุษย์มาตั้งแต่เกิด เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์รู้สึก ชอบชั่วดีหรือกฎศีลธรรมซึ่งเป็นกฎ สากล และในขณะที่เดียวกันเมื่อมนุษย์ เป็นสิ่งมีชีวิตผู้มีเหตุผล มนุษย์ก็ขึ้น ต่อกฎศีลธรรมนี้โดยธรรมชาติ ฉะนั้น การสำนึกว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดหรือการ กระทำใดยอมได้รางวัลตอบแทน หรือ ถูกลงโทษก็เป็นเงื่อนไขที่มนุษย์ต้อง ยอมรับอยู่แล้ว

สังคมไทยเป็นสังคมที่วางพื้นฐาน อยู่บนแนวคิดแนวปฏิบัติ และหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา

ยอมรับว่าชีวิตมนุษย์มีคุณค่าและคุณค่า ของชีวิตมนุษย์อยู่ที่ความเป็นเวไนยสัตว์ (สัตว์ หรือสิ่งมีชีวิตที่อบรมสั่งสอน ให้พ้นทุกข์ได้) ด้วยเหตุนี้ มนุษย์จึง อุปสมบทได้ตามพระวินัยทางพระ พุทธศาสนา ส่วนสัตว์เดรัจฉานมิได้ เป็นเวไนยสัตว์ อบรมสั่งสอนให้บรรลุ นิพพานไม่ได้ จึงไม่มีสิทธิออกบวช มนุษย์สามารถพัฒนาชีวิตของตนให้มี คุณค่าเพิ่มขึ้น หรือทำตนให้ตกต่ำลง ได้ตามการกระทำของตนเอง การกระทำ ดีหรือชั่วในทัศนะทางพระพุทธศาสนามี หลักเกณฑ์ตายตัว มิได้ขึ้นอยู่กับความ พอใจของผู้กระทำหรือของสังคมแต่ อยู่ที่ปัญญาหรือการมีสัมมาทิฐิ^๓

ข. คุณค่าของชีวิตมนุษย์อยู่ที่ บทบาทต่อสังคม

ในยุคปัจจุบัน เรามักคุ้นเคย กับแนวคิดที่ว่าชีวิตของคนเราจะมี คุณค่าได้ก็ต่อเมื่อเราทำตัวให้เป็น ประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือต่อสังคม นัก ปรัชญาหลายท่านก็มีแนวคิดทำนองนี้ เช่น จอห์น สจวต มิลล์ (John Stuart Mill, ค.ศ. ๑๘๐๖-๑๘๗๓) ผู้มีแนวคิด แบบประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ซึ่งถือเอาประโยชน์สุขเป็นเกณฑ์ตัดสิน ความดีความชั่วการกระทำที่ก่อประโยชน์ สุขมากที่สุดแก่คนเป็นจำนวนมากที่สุด ถือว่าเป็นการกระทำที่ดี (Utility or the Greatest Happiness Principle) ชีวิต

ของผู้ที่ทำประโยชน์ให้ผู้อื่นมากที่สุด จึงเป็นชีวิตที่มีคุณค่ามากที่สุด มิลล์ อ้างว่าหลักคำสอนของพระเยซูคริสต์ ที่ว่า “จงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง” เป็นอุดมคติของลัทธิประโยชน์นิยม และ ด้วยเหตุนี้ หลักการประโยชน์นิยมจึง ประสานประโยชน์ของปัจเจกบุคคลกับ สังคมส่วนรวมได้อย่างลงตัว^๔ นอกจากนี้ หลักประโยชน์นิยมยังสนับสนุนให้ ปัจเจกบุคคลตระหนักถึงการกระทำใด ก็ตามที่อาจก่ออันตรายต่อสังคม และ ให้หลีกเลี่ยงการกระทำนั้นเสีย ผู้ที่สร้าง ความเดือดร้อนให้สังคมจึงมีชีวิตที่ไร้ คุณค่า

แนวคิดในพระพุทธศาสนาก็เช่น กัน พระพุทธศาสนาส่งเสริมให้มนุษย์ ดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าต่อตนเองและ ผู้อื่น หลักธรรมในพระพุทธศาสนาล้วน แต่ส่งเสริมให้มนุษย์พัฒนาตนเองและ ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นด้วย เบญจศีลและเบญจธรรมเป็นต้น มนุษย์ จะเอื้อประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือสังคมโลก ได้ก็ด้วยฐานที่มั่นคงคือการพัฒนา ตนเองเสียก่อนด้วยปัญญา หรืออีก นัยหนึ่งคือการสร้างคุณค่าให้แก่ตนเอง เสียก่อน ดังที่พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) หรือพระพรหมคุณาภรณ์ (สมณศักดิ์ในปัจจุบัน) กล่าวไว้ตอน หนึ่งว่า

^๒ Immanuel Kant, *Fundamental Principles of the Metaphysic of Morals*, quoted in Jeffrey Olen and Vincent Barry, *Applying Ethics* (Belmont, CA : Wadsworth Publishing Company, 1999), pp. 33-34.

^๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), *ธรรมมนุษย์ชีวิต* (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศึกษา, ๒๕๔๐), หน้า ๑-๓.

^๔ John Stuart Mill, *Utilitarianism* quoted in Jeffrey Olen and Vincent Barry, *Applying Ethics*, pp. 35-37.

เราควรจะมีมนุษย์ในฐานะที่เป็นคนเพื่อตัวของเขาเองด้วย ซึ่งเป็นชีวิตที่มีคุณค่า มีความหมายในตัวของเขาเอง แต่ทั้งนี้ ไม่ใช่หมายความว่า จะเลิกความหมายที่เป็นทรัพยากรไปเสียเลย เพียงแต่ไม่ให้เราจบแค่นั้น คือจะต้องให้มีความหมายทั้งสองอย่าง ทั้งในแง่ที่มนุษย์เป็นทรัพยากร และในแง่ของความเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่า มีความหมายในตัวเอง และความหมายในแง่หลังนี้ มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะการศึกษาจะต้องพัฒนาคนโดยมีจุดหมาย ให้เป็นชีวิตที่มีคุณค่าในตัวของเขาเอง ให้เป็นชีวิตที่ดั่งงาม และสมบูรณ์ในตัวเอง ซึ่งอาจจะใช้คำว่า เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์^๕

เมื่อกล่าวถึงคุณค่าของชีวิตมนุษย์ บางคนอาจสับสนว่าชีวิตมนุษย์เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นสิ่งถูกทำลายไม่ได้ และจำเป็นต้องดำรงอยู่จนกว่าจะเสื่อมสลายไปตามสภาพธรรมชาติ อันที่จริง คุณค่าของชีวิตกับความจริงยั่งยืนของชีวิตเป็นคนละเรื่องกัน ชีวิตที่มีคุณค่าอาจแตกสลายได้ แต่ความทรงจำต่อคุณค่านั้นยังดำรงอยู่ต่อไปในสังคมหรือในโลก ส่วนชีวิตที่ไร้ค่า แม้ดำรงอยู่นาน แต่ก็ปราศจากการกล่าวขวัญยกย่องจากผู้ใด

๒. คุณค่าของชีวิตมนุษย์กับความตาย

นักปรัชญาบางคนเลือกความตายเพื่อพิสูจน์ว่าชีวิตเป็นสิ่งที่มีความหมาย โสกราตีส (Socrates, ปี ๔๗๐-๓๙๙ ก่อน ค.ศ.) นักปรัชญาเรื่องนามในยุคกรีกโบราณมีความเชื่อในเรื่องชีวิตอมตะ (immortal life) ในโลกแห่งอุดมคติหรือ

โลกแห่งแบบ (World of Idea or World of Form) ซึ่งวิญญาณ (soul) ของมนุษย์ผู้มีจริยธรรมสมบูรณ์จะได้สถิตอยู่ โสกราตีสจึงไม่หวั่นไหวต่อความตายในโลกนี้ และเลือกที่จะรักษาสัจจะและคุณค่าของวิญญาณของตนให้สมบูรณ์เพลาได้บันทึกเรื่องราวของโสกราตีสไว้ในงานเขียนเรื่อง ไครโต (Crito) ว่าแม้โสกราตีสจะถูกกล่าวหาอย่างไม่เป็นธรรมว่า มอมเมาเยาวชนให้ละเลยจารีตประเพณี ศาสนา และกระด้างกระเดื่องต่อรัฐ โสกราตีสก็ได้ขัดขืนการจับกุมและหลบหนีจากคุก เพราะไม่ต้องการทำลายกฎหมายและระบบการตัดสินคดีความของนครเอเธนส์ เขาถือคติว่า “สิ่งสำคัญมิใช่การมีชีวิตอยู่ แต่เป็นการมีชีวิตอยู่อย่างมีเกียรติ”^๖ โสกราตีสจึงยอมดื่มยาพิษตายตามคำพิพากษาการตัดสินใจของโสกราตีสสะท้อนให้เห็นว่า ความตายไม่ใช่สิ่งที่เลวร้ายใน

ตัวของมันเอง บางกรณี มันอาจเป็นเครื่องมือในการสร้างความสะอาดใจ เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกทางจริยธรรมของสังคมหรือเพื่อรักษาประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าได้

แนวคิดในทางศาสนา มักยอมรับว่าคุณค่าของชีวิตมนุษย์ในโลกนี้ซึ่งเป็นโลกทางวัตถุ มีน้อยกว่าคุณค่าของชีวิตในโลกอุดมคติหรือในโลกนามธรรม คนเราจึงไม่หวั่นไหวต่อความตายในโลกนี้ หากรู้แน่ชัดว่าตายแล้วจะได้ไปอยู่กับพระเป็นเจ้าหรือได้ไปสวรรค์ ซึ่งมีความสุขมากกว่า และมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า ชีวิตในโลกมนุษย์ตามคำสอนทางศาสนา

เซนต์ออกัสตินแห่งฮิปโป (Saint Augustine of Hippo, ค.ศ. ๓๕๔ - ๔๓๐) ได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งในหนังสือ **The City of God** ว่า

^๕ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), การสร้างสรรค์ปัญญาเพื่ออนาคตของมนุษยชาติ (กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก, ๒๕๔๐), หน้า ๑๑-๑๒.

^๖ Frank N. Magill (ed.), *Masterpieces of World Philosophy in Summary Form* (New York : Harper & Row, Publishers, Inc., 1961), p. 54.

การครอบครองความสุขในชีวิตนี้ โดยปราศจากความหวังที่จะมีความสุข
ในชีวิตหน้า ย่อมได้รับแต่ความสุขจอมปลอมและความทุกข์อย่างล้าลึก เพราะ
จิตวิญญาณของเขายังไม่ได้ลิ้มรสความสุขอันประเสริฐแท้จริง และเขายังปราศจาก
ปัญหาที่แท้จริงในการนำให้เกิดการพินิจอย่างรอบคอบ การกระทำเพียงบุรุษ
การสำรวมตนอย่างมีคุณธรรม และการจัดการที่เป็นธรรม ไปสู่จุดหมายที่มีแต่
พระเจ้าเท่านั้น ในชีวิตนิรันดร์และสันติสุขสมบูรณ์^๑

ทัศนะดังกล่าวไม่ให้คุณค่าแก่ชีวิต
มนุษย์ในโลกนี้มากนัก แต่สนับสนุนให้
มนุษย์มีความหวังในชีวิตหน้าที่สมบูรณ์
และมีความสุขมากกว่า อย่างไรก็ตาม
ทัศนะของผู้ที่เชื่อมั่นศรัทธาในพระเจ้า
ย่อมรับความยิ่งใหญ่สูงสุดของพระองค์
และอำนาจในการสร้างมนุษย์และสรรพ-
สิ่ง มักยอมรับว่าการเกิดและการตาย
เป็นสิทธิอันชอบธรรมที่พระองค์จะ
หยิบยื่นให้แก่ผู้ใดก็ได้ และด้วยเหตุนี้
มนุษย์จึงไม่ควรแทรกแซงโดยกำหนด
การเกิดและหยิบยื่นความตายให้แก่ผู้ใด

สำหรับพระพุทธศาสนาซึ่งเป็น
ศาสนาที่ไม่ยอมรับอำนาจสูงสุดของ
พระเจ้าหรือเทพองค์ใด แต่ยอมรับ
กฎแห่งกรรม มิได้มีทัศนะว่าชีวิตมนุษย์
มีคุณค่าในตัวเอง และเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์
ที่แตะต้องหรือทำลายไม่ได้ หากการ
ทำลายชีวิตสามารถนำมาซึ่งประโยชน์
ที่ยิ่งใหญ่กว่าและมีได้เป็นไปด้วยอำนาจ
ของกิเลสตัณหา การทำลายชีวิตหรือ
การสละชีวิตย่อมเป็นคุณมิใช่เป็นโทษ
มีขาดบางเรื่อง que แสดงคุณธรรมของ
พระโพธิสัตว์ในการสละชีวิตตนเองเพื่อ

ช่วยเหลือผู้อื่น หรือกำหนดโทษประหาร
เพื่อรักษาชีวิตผู้อื่น เช่น เรื่องราวใน
ทุมเมธชาดก ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสเล่า
เรื่องในสมัยที่พระองค์เสวยพระชาติเป็น
อุปราชาหรือพรหมทัตกุมารโพธิสัตว์
พระองค์ได้เห็นชาวเมืองพาราณสีผู้
โง่เขลา คือ ทุมเมธฆ่าสัตว์เพื่อบวง
สรวงเทวดา จึงตั้งพระทัยว่า เมื่อใดก็
ตามที่พระองค์ได้ครองราชย์ พระองค์
จะไม่ให้ผู้ใดฆ่าสัตว์บุชายัญอีก เมื่อ
พระองค์เสวยราชสมบัติแล้ว จึงตรัสแก่
ทุกคนว่า ทรงได้ราชสมบัติเพราะบน
เทวดาไว้ หากผู้ใดทำผิดศีลห้าก็จะทรง
ให้ประหารเพื่อบวงสรวงเทวดา ทำให้
ชาวพาราณสีตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม^๒
และในพระไตรปิฎก มีข้อความบันทึก
พระบัญชาของพระเจ้าพรหมทัตว่า
“การบุชายัญ ข้าพเจ้าได้บนไว้แล้ว
ด้วยคนไ้ ๑,๐๐๐ คน บัดนี้ คนที่ไม่
ประพฤติธรรมมีอยู่เป็นจำนวนมาก
เราจักบุชายัญ”^๓

นอกจากนี้ ในฉันทโนวาทสูตร ยัง
มีเรื่องของพระฉันทะที่ฆ่าตัวตายไม่บาป
ซึ่งมีความว่า พระฉันทะไม่สบายหนัก

และตั้งใจจะฆ่าตัวตาย พระสารีบุตรได้
ห้ามไว้ พร้อมทั้งแสดงธรรมไม่ให้ยึด
มั่นถือมั่นในอายตนะภายในและภายใน
นอกว่าเป็นตัวตน เมื่อพระสารีบุตรและ
พระมหาจันทะผู้มาเยี่ยมกลับไปแล้ว
พระฉันทะก็ฆ่าตัวตาย พระสารีบุตรทูล
ถามพระพุทธเจ้าว่า การกระทำของ
พระฉันทะมีโทษหรือไม่ พระพุทธเจ้า
ตรัสตอบด้วยใจความว่า การกระทำ
ของพระฉันทะไม่มีโทษ เพราะกระทำ
ไปโดยมิได้ยึดถือสิ่งใดเป็นตัวตน^๔
ประเด็นเรื่องการฆ่าจึงมิใช่การกระทำ
ที่ประเมินได้อย่างฉาบฉวยว่าบาปหรือไม่บาป
ควรหรือไม่ควร แม้ในหลัก
คำสอนทางพระพุทธศาสนาจะบัญญัติ
ห้ามไว้ในข้อศีล อย่างน้อยที่สุดในกรณี
ของทุมเมธชาดก จะเห็นได้ว่า การ
กำหนดโทษประหารหรือการกำหนด
ความตายเป็นเงื่อนไข ก็สามารถจัด
ระเบียบสังคม และชักนำให้ประชาชน
ประพฤติดีประพฤติชอบได้ ไม่ว่าเราจะ
ใช้โทษดังกล่าวในภาคปฏิบัติจริงหรือไม่ก็ตาม

^๑ St. Augustine, *The City of God* quoted in Ethel M. Albert, Theodore C. Denise, and Sheldon P. Peterfreund *Great Traditions in Ethics*, p.130.

^๒ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, *จิตรกรรมฝาผนัง นิทานชาดก (พระเจ้า ๕๐๐ ชาติ)* (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๐), หน้า ๑๐๗.

^๓ พ. ขา. ๒๗/๕๐/๒๑. (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

^๔ ม. อ. ๑๔/๓๘๘ - ๓๘๘/๔๔๒ - ๔๔๓. (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).

๓. การประหารชีวิตกับสิทธิในการมีชีวิต

ประเด็นเรื่อง “สิทธิ” ในหลักสิทธิมนุษยชนสมัยปัจจุบันเป็นสิ่งที่แปลกใหม่สำหรับสังคมไทยที่มีพื้นฐานประเพณีวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งปลูกฝังเรื่อง “หน้าที่” และส่งเสริม “ความรับผิดชอบ” ไม่ใช่การเรียกร้อง “สิทธิ” อาจกล่าวได้ว่า การตื่นตัวเรื่อง “สิทธิ” เป็นวัฒนธรรมที่นำเข้ามาจากประเทศตะวันตก ซึ่งมีพื้นฐานจากสัญญาประชาคมที่มนุษย์ตกลงกันเมื่อมาอยู่เป็นกลุ่มสังคม โดยต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันไม่คำนึงถึงเพศ ผิว เชื้อชาติ และศาสนา เป็นต้น แม้ผู้ที่ทำผิดก็ต้องได้รับการปฏิบัติโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ “สิทธิ” ดังกล่าวครอบคลุมไปถึงการมีชีวิตและได้รับการปกป้องชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยในสังคม เมื่อมีประเด็นเรื่องโทษประหารชีวิตเข้ามาเกี่ยวข้องจึงเป็นเรื่องถกเถียงกันว่ารัฐจะใช้โทษประหารชีวิตหรือหยาบยื่นความตายแก่สมาชิกของรัฐหรือของสังคมได้หรือไม่ ชีวิตซึ่งพระเป็นเจ้าเป็นผู้มอบให้จะถูกลิตรอนทำลายโดยรัฐอย่างชอบธรรมได้หรือไม่ นักสิทธิมนุษยชนคัดค้านโทษประหารชีวิตเพราะเห็นว่าชีวิตมนุษย์เป็นสิ่งที่พึงเคารพ และไม่มีผู้ใดมีสิทธิทำลายล้างได้ แต่กระนั้น องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ก็ยัง

ไม่สามารถมีมติให้ทุกประเทศยกเลิกโทษประหารชีวิตได้ คงทำได้แต่เพียงกำหนดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพื่อวางมาตรฐานให้ประเทศที่ยังไม่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตได้ใช้เป็นแนวทางบังคับใช้โทษประหารชีวิตในประเทศของตนอย่างมีมนุษยธรรม เช่น ไม่ประหารชีวิตบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี หญิงมีครรภ์ หรือบุคคลผู้มีสติไม่สมประกอบ^{๑๑}

ประเทศไทยในฐานะสมาชิกขององค์การสหประชาชาติได้คำนึงถึงหลักการเรื่องการประหารชีวิตนักโทษให้เหมาะสมเช่นกัน ในวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นต้นมา ได้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิตให้ดำเนินการด้วยวิธีการฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย”^{๑๒} นอกจากนี้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้บัญญัติไว้ในหมวด ๓ มาตรา ๓๑ วรรค ๒ ว่า “การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความมาตรานี้”^{๑๓}

โทษประหารชีวิตเป็นโทษสำหรับการกระทำที่ร้ายแรงที่สุดในสังคมไทย ซึ่งได้แก่

- ๑) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของราชอาณาจักร เช่น ปลงพระชนม์หรือพยายามปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- ๒) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร เช่น เป็นกบฏ
- ๓) ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ เช่น ฆ่าหรือพยายามฆ่าประมุขของรัฐต่างประเทศ
- ๔) ความผิดเกี่ยวกับการก่อภัยอันตรายต่อประชาชน เช่น วางเพลิง หรือวางระเบิดอันเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต
- ๕) ความผิดเกี่ยวกับเพศ เช่น ข่มขืนแล้วฆ่า
- ๖) ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ เช่น จับคนเรียกค่าไถ่แล้วฆ่า
- ๗) ความผิดต่อชีวิต เช่น ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา
- ๘) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เช่น ชิงทรัพย์อันเป็นเหตุให้เจ้าทรัพย์เสียชีวิต^{๑๔}

แม้สังคมไทยจะมีโทษประหารชีวิต แต่ก็มีเชื่อว่าบุคคลที่เข้าข่ายจะถูกประหารชีวิตดังกล่าวทุกคน จะถูกประหารชีวิต ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายเปิดโอกาสให้มีการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อพระมหากษัตริย์เพื่อขอพระราชทานอภัยโทษได้ และจำนวนผู้ที่ถูกประหารชีวิตตามกฎหมายไทยมีจำนวนน้อยมากจากสถิติจำนวนนักโทษที่ถูกประหาร

^{๑๑} ศิวะ แสงมณี และวิทยา สุริยะวงศ์, “การลงโทษโดยใช้โทษประหารชีวิต”, บทความเสนอในที่ประชุมทางวิชาการเรื่อง “คุณค่าและการประเมินคุณค่าเกี่ยวกับชีวิตและสังคม : โทษประหารชีวิต”, จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, จังหวัดเพชรบุรี, ๖-๗ สิงหาคม ๒๕๕๗, หน้า ๘.

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓.

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗.

^{๑๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒-๓.

ชีวิตตั้งแต่วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๘ ถึงวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ มีรวมทั้งสิ้นเพียง ๓๒๓ คน เท่านั้น โดยแยกเป็นชาย ๓๒๐ คน และหญิง ๓ คน ส่วนใหญ่ทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิต^๔ นักนิติศาสตร์โดยทั่วไปมีแนวคิด

สนับสนุนให้ประชาชนทุกคนทำตาม กฎหมายและตระหนักถึงบทลงโทษ ตามกฎหมาย ส่วนนักรัฐศาสตร์ก็ ให้ความสำคัญต่อความสงบสุขของ ประชาชนภายใต้การบริหารจัดการของ รัฐ โดยถือว่า เมื่อปัจเจกบุคคลมาอยู่ ร่วมกันภายใต้การบริหารจัดการของรัฐ

ย่อมจำเป็นต้องสละ “สิทธิ” ส่วนบุคคล บางส่วนเพื่อยอมรับกฎกติกาาร่วมกัน ดังนั้น โทษประหารชีวิตยังจำเป็นสำหรับ สังคม ดังที่ รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ ภาควิชาสาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ได้ แสดงทัศนะไว้ว่า

เมื่อพิจารณามาถึงจุดนี้แล้ว ก็พบความสำคัญของโทษประหารชีวิตตาม แนวทางของรัฐศาสตร์ กล่าวคือ โทษประหารชีวิตเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างความ สดชื่นหรือความสะอาดใจให้เกิดแก่ฝ่ายผู้เสียหายในกรณีที่ผู้กระทำผิดก่ออาชญากรรม อย่างร้ายแรง เช่น ฆาตกรรมขึ้น ซึ่งจะช่วยยับยั้งไม่ให้เกิดการแก้แค้นกันเอง ดังนั้น ถึงแม้ว่าโทษประหารชีวิตจะไม่สามารถระงับหรือลดการก่ออาชญากรรมได้ แต่ก็สามารถยับยั้งผลพวงที่จะตามมาจากการกระทำผิดนั้นได้ คือสามารถยับยั้ง การแก้แค้นกันเองได้นั่นเอง^๕

เป็นที่น่าสังเกตว่า สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นตัวตั้งตัวตีในเรื่องการปกป้อง สิทธิมนุษยชนของชาวโลกก็ยังคงมี โทษประหารชีวิต จากข้อมูลของผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.กมลสินทร์ พินิจกุลดล เลขานุการและผู้จัดการสมาคมกฎหมาย ระหว่างประเทศแห่งประเทศไทย ปรากฏ ว่า ในปัจจุบัน ประเทศที่ยกเลิกโทษ ประหารชีวิตแล้วกับประเทศที่ยังคงมี โทษประหารชีวิตมีจำนวนเท่ากัน คือ ประมาณ ๘๐ ประเทศ ประเทศที่ยกเลิก โทษประหารชีวิตแล้ว ได้แก่ ออสเตรเลีย กัมพูชา แคนาดา เดนมาร์ก ฟินแลนด์

เยอรมนี ฝรั่งเศส อิตาลี สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ และเนปาล เป็นต้น ส่วนประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิต อยู่ ได้แก่ อัฟกานิสถาน บังกลาเทศ จีน คิวบา อียิปต์ อินเดีย อิหร่าน อิรัก ญี่ปุ่น ลาว มาเลเซีย พม่า ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ไทย เวียดนาม และสหรัฐ อเมริกา เป็นต้น^๖ สำหรับประเทศไทย แม้จะมีเสียงเรียกร้องให้เลิกโทษประหาร ชีวิตเป็นครั้งคราว แต่เมื่อมีการสำรวจ ประชามติครั้งใดก็ตาม ปรากฏว่าทุก ครั้งประชาชนได้แสดงมติให้คงโทษ ประหารชีวิตต่อไป

๔. โทษประหารชีวิตกับแง่คิด ทางจริยธรรม

ข้อถกเถียงที่ว่า การลงโทษประหาร ชีวิตในสังคมนั้น ควรหรือไม่ควร ถูก หรือผิดประการใด คงจะไม่ยุติได้โดย ง่าย และทั้ง ๒ ฝ่าย ก็ล้วนมีเหตุผล ที่น่าคิดด้วยกันทั้งคู่ การประเมินคุณค่า ทางจริยธรรมจำแนกออกได้เป็น ๒ แนว คือ แนวที่ถือประโยชน์ของสังคม หรือส่วนรวมเป็นที่ตั้ง กับแนวที่ถือ คุณค่าของบุคคลเป็นที่ตั้ง แนวคิดทาง จริยธรรมที่ถือประโยชน์ของส่วนรวม เป็นปทัฏฐานให้แก่แนวคิดเชิงประโยชน์

^๔ แวตดา นิมสมบุญ, “สถิตินักโทษประหารชีวิต”, บทความเสนอในที่ประชุมทางวิชาการเรื่อง “คุณค่าและการประเมินคุณค่าเกี่ยวกับชีวิตและสังคม : โทษประหารชีวิต”, หน้า ๑.

^๕ รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, “โทษประหารชีวิตในมุมมองทางรัฐศาสตร์”, บทความเสนอในที่ประชุมทางวิชาการเรื่อง “คุณค่าและการ ประเมินคุณค่าเกี่ยวกับชีวิตและสังคม : โทษประหารชีวิต”, หน้า ๑๘.

^๖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลสินทร์ พินิจกุลดล, “แนวคิดและทฤษฎีทางนิติศาสตร์”, บทความเสนอในที่ประชุมทางวิชาการเรื่อง “คุณค่าและการประเมิน คุณค่าเกี่ยวกับชีวิตและสังคม : โทษประหารชีวิต”, หน้า ๑.

นิยม (Utilitarianism) ซึ่งถือว่าการ
ลงโทษต้องมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์
ของสังคม (the good of society) เสมอ
ถ้าการลงโทษผู้ทำผิดทำให้เกิดผลดีต่อ
ประชาชน ก็ควรให้ลงโทษได้ ประชาชน
จะยอมรับได้ถ้าทำให้ชีวิตความเป็นอยู่
ของเขาปลอดภัยและสงบสุข เช่น การ
ลงโทษเพื่อป้องปรามอาชญากรรมหรือ

เพื่อตัดนิสัยอาชญากร^{๑๔}
การลงโทษประหารชีวิตก็เช่นกัน
หลักจริยธรรมประโยชน์นิยมเอื้อให้
ทำได้ในเงื่อนไขดังกล่าว ผู้ที่เห็นด้วย
กับการประหารชีวิตนักโทษมีเหตุผล
ดังนี้
๑) การประหารชีวิตเป็นการ
เชือดไก่ให้ลิงดู ถ้าบุคคลภายนอกได้

รับรู้ และมองเห็นว่านักโทษที่จะถูก
ประหารมีความทุกข์ทรมานอย่างไร จะ
ได้คิดยับยั้งชั่งใจ ไม่กล้าประกอบ
อาชญากรรมร้ายแรง นางสาวแววตา
นันทสมบุญ เจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์
ได้เล่าถึงสภาพของนักโทษที่กำลังจะ
ถูกประหารว่า

ประมาณ ๔ โมงเย็น ถ้ามีการไขหึ่งประหาร พร้อมกำลังส่วนหนึ่งของ
เจ้าหน้าที่เข้าไป นั่นก็หมายถึงวันนี้มีการ “ประหาร” แต่สิ่งที่นักโทษอยาก
รู้และถามคือ “กี่คนรับนาย” เมื่อได้ยินเสียงไขประตุ บรรดานักโทษจะออก
มาเกาะที่ลูกกรง คอยดูว่าเจ้าหน้าที่จะมายืนตรงห้องไหน เพื่อเรียกชื่อคนที่
ถูกประหาร บางคนอยากรู้มากก็เอากะจกเล็ก ๆ ยื่นส่องออกมาจากลูกกรง
เพื่อสะท้อนเงา เพื่อมองด้านข้างว่าจะเรียกห้องไหน เมื่อเจ้าหน้าที่มาหยุดยืน
ตรงหน้าห้อง ก็จะทำการเรียกชื่อนักโทษที่จะนำตัวออกไป นักโทษประหาร
คนใดเมื่อได้ยินเรียกชื่อจะหน้าซีดทำอะไรไม่ถูก บางคนกำลังอาบน้ำเสร็จ ก็
ขอประแป้งก่อน ขอใส่เสื้อผ้า บางคนกินข้าวก็หยุดชะงัก บางคนนอนอยู่ก็จะ
ลุกเก็บของใช้ส่วนตัว เก็บที่นอน หลังจากตั้งตัว ตั้งสติได้ ก็จะทำการร่ำลาบรรดา
เพื่อน ๆ นักโทษประหาร ไหว้คนโน้น ไหว้คนนี้ ขออนุญาตเจ้าหน้าที่ไปร่ำลา
ตามห้องต่าง ๆ^{๑๕}

สภาพของนักโทษที่ใกล้ถูกประหาร
เป็นเรื่องน่าสลดหดหู่ แต่ความตายของ
นักโทษสามารถส่งสัญญาณที่น่าพรัน
พริ้งแก่สังคม
๒) การประหารชีวิตประหยัดจบ

ประมาณการเลี้ยงดูนักโทษในคุกเป็น
เวลานานและประชาชนไม่ควรจะเสีย
ภาษีส่วนหนึ่งเพื่อไปเลี้ยงดูอาชญากร
นอกจากนี้ การปฏิเสชนโทษประหารชีวิต
ทำให้เกิดภาวการณ์นักโทษล้นคุก และ

มีความเป็นอยู่ที่ยากแค้นจนหมดคุณค่า
และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ดัง
รายงานที่ว่า

^{๑๔} Jacques Thiroux, **Ethics, Theory and Practice** (Upper Saddle River, N. J. : Prentice-Hall, Inc., 1998), p.194.

^{๑๕} แววตา นันทสมบุญ, “นักโทษประหาร... ประหารนักโทษ”, บทความเสนอในที่ประชุมทางวิชาการเรื่อง “คุณค่าและการประเมินคุณค่าเกี่ยวกับชีวิตและสังคม : โทษประหารชีวิต”, หน้า ๓.

ด้วยข้อจำกัดทางด้านงบประมาณและจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้นอย่างสูงในช่วง ๗ ปีที่ผ่านมา ทำให้สภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำค่อนข้างจะแออัด ก่อให้เกิดโรคร้ายมากมายในเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นเอดส์ วัณโรค หิด ปัจจุบันคนไทยมีปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำจนต้องหาทางระบายไปเข้าโครงการเกษตรโยธินเกษตรพอเพียง และหามาตรการต่างๆ เพื่อระบายผู้ต้องขัง เช่น การพักการลงโทษกรณีพิเศษ เป็นต้น ถ้าใครมีโอกาสไปเยี่ยมนักโทษ จะเห็นว่าพวกเขาจะคุยไปด้วยเกาแกร๊ก ๆ ไปด้วย^{๒๐}

๓) การมีโทษประหารชีวิตเป็นกลไกในการจัดระเบียบสังคม ทำให้อาชญากรไม่กล้าทำผิดขั้นอุกฤษฏ์และไม่กล้าฆ่าเหยื่อ หากไม่จวนตัวถึงขั้นจะถูกจับกุมได้ อาชญากรอาจเลือกหลบหนีแทนที่จะฆ่าเจ้าทรัพย์ เพราะกลัวถูกลงโทษถึงขั้นประหาร

๔) โทษประหารชีวิตมีไว้สำหรับฆาตกร ผู้ที่เป็นฆาตกรคือผู้ที่ปฏิเสธจริยธรรมพวกนี้ไม่ถือว่าการฆ่าคือความชั่ว หรือความผิดทางศีลธรรม ฉะนั้น การที่ฆาตกรถูกฆ่าเพราะโทษประหารจึงไม่น่าถือเป็นสิ่งผิดจริยธรรมเช่นกัน หากผู้ฆามีสิทธิฆ่า แต่ไม่มีสิทธิถูกฆ่า ย่อมแสดงว่าเราใช้ระบบจริยธรรมแบบสองมาตรฐาน (double standard)

๕) โทษประหารชีวิตควรมีอยู่เพื่อค้ำประกันสังคมที่มีจริยธรรม (moral society) ศาสตราจารย์มาร์ติน เพลิร์ล-มัตเตอร์ (Martin Perlmutter) ผู้สอนวิชาปรัชญาที่มหาวิทยาลัยชาร์ลสตัน รัฐเซาท์แคโรไลนา สหรัฐอเมริกามีทัศนะว่า ในสังคมอเมริกัน การฆาตกรรมเป็นอาชญากรรมที่สมควรใช้โทษประหารชีวิต เพราะการฆาตกรรมเป็นการบ่อนทำลายโครงสร้างพื้นฐานของสังคมที่มีจริยธรรม (moral society) เลยทีเดียว ฆาตกรจำเป็นต้องถูกกำจัดออกไปจากสังคมดังกล่าว การจำคุกตลอดชีวิตไม่เป็นการลงโทษที่เพียงพอ เพราะทำให้อาชญากรเป็นภาระของสังคมซึ่งตนบ่อนทำลาย^{๒๑}

ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับโทษประหารชีวิตมีข้อแย้งคือ

๑) โทษประหารชีวิตละเมิดหลักการว่าด้วยคุณค่าของชีวิต โดยถือว่าการประหารชีวิตคือ การที่สังคมกระทำฆาตกรรมต่อสมาชิกของตน

๒) โทษประหารชีวิตสร้างผลกระทบต่อเหยื่อของฆาตกรหรือต่อสังคม โดยกระตุ้นความรู้สึกสะใจ และพอใจต่อการแก้แค้นแบบตาต่อตาหรือฟันต่อฟัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมความรุนแรงในสังคม

๓) โทษประหารชีวิตไม่สามารถหยุดยั้งอาชญากรรมได้ ซึ่งนายวิทยาสุริยะวงศ์ ผู้อำนวยการกองแผนงานกรมราชทัณฑ์ ได้ให้เหตุผลว่า

^{๒๐} แววดา นิมสมบุญ, “ยกเลิกโทษประหาร... ไม่ใช่เพราะละเมิดสิทธิมนุษยชน”, บทความเสนาอในที่ประชุมทางวิชาการเรื่อง “คุณค่าและการประเมินคุณค่าเกี่ยวกับชีวิตและสังคม : โทษประหารชีวิต”, หน้า ๔.

^{๒๑} Martin Perlmutter, “Desert and Capital Punishment”, *Morality and Moral Controversies*, ed. John Arthur (Upper Saddle River, N. J. : Prentice-Hall, Inc., 1999), p.127.

จากการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการใช้โทษประหารชีวิต ทั้งเชิงวิชาการ และไม่เป็นวิชาการ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มักพบว่าการใช้โทษประหารชีวิต ไม่ได้มีผลต่อการยับยั้งอาชญากรรมชนิดเดียวกันและประเภทเดียวกันได้เลย ตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ ในปี ๒๕๔๒ ประเทศไทยมีการประหารชีวิต ผู้กระทำความผิดฐานฆ่าข่มขืนไปรายหนึ่ง และในวันรุ่งขึ้นก็มีคนร้ายก่อคดีในทำนอง เดียวกันขึ้นอีก เหตุเกิดในท้องที่สมุทรปราการ โดยคนร้ายไม่ได้เกรงกลัวต่อโทษ ประหารชีวิตแต่อย่างใด^{๒๒}

๔) การมีโทษประหารเสียงต่อ ความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม จนนำไปสู่การฆ่าผู้บริสุทธิ์ โดยข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ ผู้บริสุทธิ์ที่ยากจน และไร้อิทธิพลมักถูกเข้าใจผิดว่าเป็น อาชญากร ในขณะที่อาชญากรตัวจริง ที่ร่ำรวย แต่มีอิทธิพลกลับหลุดรอด ลอยนวล เมื่อตกเป็นผู้ต้องหา จุดอ่อน ของกระบวนการพิจารณาอยู่ที่พยาน หลักฐาน ตามที่พนักงานสอบสวนนำ เสนอมาทั้งสิ้น ซึ่งอาจตรงหรือไม่ตรงกับความจริงที่เกิดขึ้นก็ได้

๕) โทษประหารชีวิตเป็นเครื่อง บังคับว่ามนุษย์เราไม่สามารถปรับเปลี่ยน พฤติกรรมเป็นคนดีได้ จำเป็นต้องถูก ทำลายให้หมดสิ้นไปจากสังคม ซึ่งเป็น การปฏิเสธคุณค่าของมนุษย์

จากข้อคิดเห็นเรื่องโทษประหาร ชีวิตทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ตลอดจนการเคลื่อนไหวของกลุ่มนัก สิทธิมนุษยชนที่กดดันรัฐให้ล้มเลิกโทษ ดังกล่าว ทำให้เกิดเป็นประเด็นปัญหา ถกเถียงกันในสังคมไทยในปัจจุบัน การสรุปคำตอบอย่างใดอย่างหนึ่งอาจ

ไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ประชามติในเรื่องนี้ ของคนไทยมักเดินตามจารีตทาง จริยธรรมที่ปฏิเสธความเห็นแก่ตัว ส่ง เสริมประโยชน์สุขของส่วนรวม และ รักความสงบเรียบร้อย การยังคงมีโทษ ประหารชีวิตต่อไป แต่มีความรอบคอบ และประหยัดในการใช้มากที่สุด อาจ เป็นสิ่งที่คนไทยส่วนใหญ่พอใจเลือก มากกว่า

บรรณานุกรม

ภาษาไทย
กมลินทร์ พิณภูวดล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. “แนวคิดและทฤษฎีทางนิติศาสตร์”. บทความ เสนอในที่ประชุมทางวิชาการเรื่อง “คุณค่า และการ ประเมินคุณค่าเกี่ยวกับชีวิตและ สังคม : โทษประหารชีวิต”. จัดโดยสำนัก งานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, จังหวัด เพชรบุรี. ๖-๗ สิงหาคม ๒๕๔๗.
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. จิตรกรรม ฝาผนัง นิทานชาดก (พระเจ้า ๕๐๐ ชาดก). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๐.
โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, รองศาสตราจารย์ ดร. “โทษ ประหารชีวิตในมุมมองทางรัฐศาสตร์”. บทความเสนอในที่ประชุมทางวิชาการเรื่อง “คุณค่าและการประเมินคุณค่าเกี่ยวกับชีวิต และสังคม : โทษประหารชีวิต”.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). การสร้างสรรค์ปัญญา เพื่ออนาคตของมนุษยชาติ. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก, ๒๕๔๐.
_____. ธรรมมนุษย์ชีวิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ การศึกษา, ๒๕๔๐.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๔๕ เล่ม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.
วิทยา สุริยะวงศ์. “โทษประหารชีวิต : กว่าจะแก้ ก็สายเกินแก้”. บทความเสนอในที่ประชุม ทางวิชาการเรื่อง “คุณค่าและการประเมินคุณค่า เกี่ยวกับชีวิตและสังคม : โทษประหารชีวิต”. แววดา นิมสมบุญ. “นักโทษประหาร...ประหาร นักโทษ”. บทความเสนอในที่ประชุมทาง วิชาการเรื่อง “คุณค่าและการประเมินคุณค่า เกี่ยวกับชีวิตและสังคม : โทษประหารชีวิต”. _____ . “ยกเลิกโทษประหาร...ไม่ใช่เพราะ ละเมิดสิทธิมนุษยชน”. บทความเสนอใน ที่ประชุมทางวิชาการเรื่อง “คุณค่าและการ ประเมินคุณค่าเกี่ยวกับชีวิตและสังคม : โทษ ประหารชีวิต”. _____ . “สติดีนักโทษประหารชีวิต”. บทความ เสนอในที่ประชุมทางวิชาการ เรื่อง “คุณค่า และการ ประเมินคุณค่าเกี่ยวกับชีวิตและ สังคม : โทษประหารชีวิต”.
ศิวะ แสงมณี และวิทยา สุริยะวงศ์. “การลงโทษ โดยใช้โทษประหารชีวิต”. บทความเสนอใน ที่ประชุมทางวิชาการเรื่อง “คุณค่าและการ ประเมินคุณค่าเกี่ยวกับชีวิตและสังคม : โทษประหารชีวิต”.

^{๒๒} วิทยา สุริยะวงศ์, “โทษประหารชีวิต : กว่าจะแก้ก็สายเกินแก้”, บทความเสนอในที่ประชุมทางวิชาการเรื่อง “คุณค่าและการประเมินคุณค่าเกี่ยวกับ ชีวิตและสังคม : โทษประหารชีวิต”, หน้า ๕-๖.

ภาษาอังกฤษ

Albert, Ethel M.; Denise, Theodore C.; and Peterfreund, Sheldon P. **Great Traditions in Ethics.** New York : D. Van Nostrand Company, 1969.

Arthur, John. Ed. **Morality and Moral**

Controversies. Upper Saddle River, N. J. : Prentice-Hall, Inc., 1999.

Magill, Frank N. ed. **Masterpieces of World Philosophy in Summary Form.** New York : Harper & Row, Publishers, Inc., 1961.

Olen, Jeffrey and Barry, Vincent. **Applying Ethics.**

Belmont, CA : Wadsworth Publishing Company, 1999.

Thiroux, Jacques. **Ethics, Theory and Practice.** Upper Saddle River, N. J. : Prentice-Hall, Inc., 1998.

Abstract Value of Human Life and Death Penalty

Pataraporn Sirikanchana

Associate Fellow of the Academy of Moral and Political Sciences, The Royal Institute, Thailand

Human rights activists and some other people usually understand that an allowance of death penalty in a society is a destruction of human life value. If we carefully consider this issue, however, we may find that death penalty does not necessarily relate to the human life value. In other words, the existence of death penalty does not denote a rejection of such value. Similarly, an abolition of death penalty does not show any respect for the human life. Ethicists take human life value as intrinsic and extrinsic. The value of human life does not end with death. Thus, whether death penalty exists in a society or not, the value of human life is still naturally subject to its own rise and fall.

Key words : value of human life, death penalty